

FRAMSIDAN/

AKTUELLT FRÅN
REGIONBIBLIOTEK
VÄSTRA GÖTALAND

2001:1

Skön litteratur

INNEHÅLL

FRÅN STATLIGT STÖDDA SKÖNA UPPLIVNINGAR ...	3
INTRYCK FRÅN SKÖNLITTERATUR 2000	4-5
ORD I VÄST I HALVTID	6
LÄS I VÄST	8
BOKSAMTALET - ETT MENTALT DISTRIBUTIONSSTÖD	10
LÄSPROJEKT I REGIONEN: TRANEMO, PARTILLE, GRÅSTORP	11-13
VARG I VEDUM	15

FRAMSIDAN LEDARE NUMMER ETT 2001

Från bokbrist till informationsöverflöd

en ny bibliotekslag

Vår svenska kulturminister har kungjort att departementet är i färd med att utforma en skärpning av bibliotekslagen. I september ska den nya lagen presenteras. När denna nyhet presenterades i TV:s program *Kulturnyheter*na härom dagen följdes annonseringen av en intervju med Kommunförbundets Ants Viirman som programmatiskt hävdade att folkbiblioteksverksamhet är en kommunal angelägenhet, varför all statlig inblandning måste ses som intrång på det kommunala självbestämmandet.

Så har det ju alltid varit i Sverige; så snart folkbiblioteksfrågor diskuteras kliver Kommunförbundet in på arenan och proklamerar att detta är vårt revir. Så är det inte när det gäller folkbildningsfrågor i allmänhet eller museifrågor eller teaterfrågor. Varför ska inte staten ha rätt att engagera sig i den kulturverksamhet som når flest medborgare i landet, finns i alla kommuner och ses som en av grundstenarna i det svenska kulturbygget?

I Danmark antog man i maj 2000 en ny bibliotekslag. Alla partier röstade för med undantag för Dansk Folkeparti och Frihed 2000. Målet med lagen är att tillförsäkra att de danska medborgarna ska få tillgång till all den kunskap man kan nå med ny informationsteknik. Lagen ger kommunerna i uppgift att se till att medborgarna får tillgång till Internet, databaser och andra digitala informationsredskap. Staten avsätter 170 miljoner kronor extra till kommunerna fram till år 2002 och därefter 100 miljoner kronor om året så att de skall kunna finansiera denna nya uppgift.

Kulturminister Elsebeth Gerner Nielsen sammanfattade i samband med folketingsbeslutet avsikten med lagen som följande:

Det er formentlig den vigtigste lov på kulturområdet i min ministertid. Og den lov der vil blive husket længst. Bibliotekerne har all dage spillet en af hovedrollerne i udviklingen af vores samfund og demokrati. Vi har i dag sikret, at bibliotekerne fortsat har en hovedrolle. De kan nu i et moderne tempo og med moderne tekniker udvikle sig til kulturelle vaeresteder og dynamiske videnscentre. Loven sikrer, at den ny teknik - og dermed ny viden - fortsat er et tilbud til alle, for de nye muligheder bliver - ligesom de gamle - gratis.

I Sverige har folkbiblioteken drabbats hårt av 90-talets nedskärningar. Antalet biblioteksfilialer minskade med 20%, bokbussarna med 25% och personalen med drygt 20%. Medlen till bokinköp har också sjunkit medan utlånen stigit liksom antalet besök till huvudbiblioteken. Skillnaden mellan kommunerna när det gäller biblioteksresurser ökar också när biblioteksverksamhet inte längre bara gäller lokaler, böcker och personal utan också investeringar i datasystem och kommunikationsnätverk.

Vi lever i ett samhälle som utmärks, inte av bokbrist utan av informationsöverflöd. Detta informationsöverflöd är dock varken tillgängligt eller möjligt att ta till sig för alla. Den välutbildade, ständigt Internetuppkopplade, via sitt nätverk ständigt informerade medborgaren klarar säkert att på egen hand

Från statligt stödda sköna upplevelser till det statligt stödda utbildningsprojektet *Skönlitteratur 2000*

»GUNNAR SÜDOW«

Hur inleder man en artikel med en sådan pretentiös rubrik? Kanske så här:

I mars 1999 kallade det alldeles nybildade Regionbibliotek Västra Götaland till ett möte angående aktiviteter kring de litteraturstödda titlarna - som börjat skickas ut och spridas i regionens kommunbibliotek. Representanter från tio kommunbibliotek hörsammade in bjudan och från Regionbiblioteket deltog Lena Skoglund, Git Westman och undertecknad.

Det diskuterades till en början lite löst fram och tillbaka - hur man bäst skulle synliggöra dessa titlar, presentera dem och hitta arbetsformer kring dem.

Men snart under samtalets gång uppenbarade sig något annat som kom att framstå som helt klart och som var mycket oroande; detta att kommunbiblioteken tappat kompetens i sitt arbete med skönlitteratur. Man saknade kurser och utbildningar i ämnet - man var helt enkelt inte "uppdaterad" i det, på grund av att man uppdaterat och datoriserat en massa annat.

Regionbiblioteket beslöt sig för att försöka göra någonting åt det och jag fick det stimulerande uppdraget.

Med god hjälp så fick jag ihop en kompetent och eminent arbets- och referensgrupp bestående av Madeleine Bergmark, Gunilla Ericsson, Elisabeth Lindberg, Lisbeth Stenberg och Inger Ulfstedt-Fjellsson. Vi tillsammans drog upp riktlinjerna och planerade utbildningen som skulle vara både bred och djup och vända sig till alla personal-kategorier inom biblioteket. Ett annat mål var att deltagarna skulle få möta verksamma författare.

En ansökan skickades in till Statens kulturråd under den något bombastiska titeln: *Statligt stödda sköna upplevelser* - och staten tyckte det hela var gott och gav oss bidrag inte bara en gång utan två gånger.

Och tio utbildningsomgångar blev det under namnet *Skönlitteratur 2000* som har försökt ge insyn och förmedla kunskap om olika genrer, såsom deckare (omg 1) och nutidsromantik (omg 3); försökt hitta kriterier på vad som utmärker en bra bok (omg 2) och en bra översättning (omg 4); försökt se efter vad som händer i samtidslitteraturen i Norden (omg 7), i den svenska prosan (omg 8) och gett goda prov på samtida poesi (omg 9); tagit upp kvinnors texter (omg 6) och den spännande ungdomslitteraturen (omg 5) och som avslutning avhandlat litteraturpolitik och statlig litteratursyn (omg 10).

Mycken kunskap och engagemang har kommit ut. Många goda möten mellan föreläsare, författare och publik har ägt rum.

Och därtill mången annan rolig och konstig händelse under resans gång. Varav den med Willy Josefssons boklådor är en av de dräpligaste. Hur kom det sig att tre mycket tunga lådor innehållandes hans senaste bok, avsedd för försäljning, istället för att försäljas, på tre dagar åkte från Stockholm till Göteborg till Uddevalla till Malung till Göteborg till Skövde för att slutligen hamna i Ängelholm?

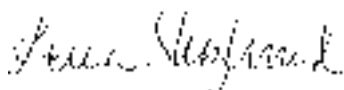
Mmmmm ... se det var en historia. En annan historia.

navigera fram till rätt kunskap och information. Men detta gäller långt ifrån alla människor.

Folkbiblioteken har under sin historia slipat på metoder att särskilt nå de människor som stått utanför kunskaps- och utbildningssamhället. Med goda resurser skulle de kunna fortsätta på denna väg. Men i Sverige ses folkbiblioteken från centralt håll främst som distributionskanaler för den med statliga medel stödda litteraturen. Det är gott så men biblioteken har även andra funktioner; den som kulturell mötesplats och kunskapscentrum.

Låt oss få en bibliotekslagstiftning som inspireras mer av framsynheten i den danska lagstiftningen än av Kommunförbundets trötta bakåträvande.

För att åstadkomma detta behöver man förmodligen som i Danmark lägga in resurser i systemet, inte bara vacker biblioteksretorik.

FAKTA SKÖNLITTERATUR 2000

Utbildningsorter: Göteborg, Skövde, Uddevalla

Antal utbildningsomgångar: 10 (från november 1999 – december 2000)

Antal utbildningsdagar: 20

Antal föreläsare: 24

Antal medverkande författare: 20

Antal deltagare: 1 413 personer

Utbildningsomgångar:

- 1) *Vårt behov av mord...* med Lilian och Karl G Fredriksson, Willy Josefsson och Aino Trosell (219 personer)
- 2) *Vad är en bra bok?* med Inger Eide-Jensen, Tomas Forser, Immi Lundin och Annika Persson (225)
- 3) *Romantik för vuxna flickor* med Maria Ehrenberg (234)
- 4) *Översättarens röst* med Christina Gullin, Kerstin Gustafsson och Ulla Roseen. Introduktör: Inger Ulfstedt-Fjellsson (90)
- 5) *Dystopimani, kärlek och lycka – om ungdomslitteratur, ungdomsförfattare och unga författare* med Katarina von Bredow, Jan Hansson, Ylva Karlsson och Per Nilsson. Introduktör: Ulla Forsén (173)
- 6) *Har litteratur ett kön? – om kvinnors texter i det litterära kretsloppet* med Lina Ekdahl, Lisbeth Larsson, Malin Lindroth och Anna Westberg (120)
- 7) *4 Nordiska grannländers samtidslitteratur* med Heli Henriksson Vasara, Kristinn Jóhannesson och Ingmar Lemhagen (112)
- 8) *90-talet: kartorna och verkligheten – Kvinnors och mäns litterära skildringar av samtiden* med Dan Jönsson och Immi Lundin (116)
- 9) *Poesi – 2000-talets språk* med Karin Bellman, Aase Berg, Helena Eriksson, Catharina Gripenberg, Anna Hallberg, Bob Hansson, Pär Hansson, Pamela Jaskoviak, Kennet Klemets, Jörgen Lind, Petter Lindgren, Ulf Karl Olov Nilsson och Fredrik Nyberg. Presentatör: Johan Nordbeck (75)
- 10) *Litteraturpolitik – litteraturutredningar och litteraturstöd* med Kerstin Aronsson, Anna-Greta Leijon, Ingmar Lemhagen, Birgitta Modigh och Catharina Stenberg. Moderator: Lena Skoglund (49)

Intryck från Skönlitteratur 2000

»INGER MALMSTRÖM,
ANNA KLEIN«

Regionbibliotekets initiativ att satsa på en fortbildningsserie om skönlitteratur har verkligen känts rätt i dessa tider, när informationstekniken alltmer präglar vårt biblioteksarbete. Serien har hållit hög kvalitet och varit så lockande att man helst inte velat missa ett enda tillfälle. Vi två gymnasiebibliotekarier på Agnebergsgymnasiet i Uddevalla har också varit med vid de flesta tillfällen och har kunnat göra detta tack vare att vi haft möjlighet att anställa en vikarie.

Vad som gjort denna fortbildningsserie så bra är kombinationen av duktiga föreläsare inom de olika ämnesom-

rådena och författare som har berättat om sina böcker och sitt skrivande. Och efter varje tillfälle har listan över böcker man gärna skulle läsa utökats med ett antal titlar ...

Här följer kommentarer till ett antal av de olika programmen:

Deckare

Det samspelade paret Lilian och Karl G Fredriksson gav oss en grundlig genomgång av det litterära mordets historia från Kain via Oidipus och *Brott och straff* till Edgar Allan Poe som är den första moderna författaren av detektivromaner.

Sedan en uppsplätning av senare decenniernas flora av deckare i pusseldeckare, psykologiska kriminalromaner, polisromaner ...

Gott om exempel på författarnamn och uppläsningar som gav prov på hur det kan låta när det är som otäckast ...

På eftermiddagen hade vi ett spännande möte med två aktuella svenska deckarförfattare, Willy Josefsson och Aino Trosell, som fått Polonipriset för boken *Ytspänning* som hon framför allt berättade om och läste ur.

Översättning

En mycket intressant och givande dag var den om översättarens mödor och glädjeämnen. Det teoretiska perspektivet förmedlades av Christina Gullin som skrev en avhandling i ämnet, *Översättarens röst*. Men det man framför allt hade med sig hem från denna dag var intryck från mötet med två erkända och skickliga översättare, Kerstin Gustafsson och Ulla Roseen. Ulla Roseen, översättare av bulgarisk, rysk, spansk och engelskspråkig litteratur, lyste av kärlek till litteraturen och språket när hon berättade om sin översättargärning – ett arbete som är tidsödande och dåligt betalt och ändå så fascinerande och tillfredställande. Vem ville inte bli översättare efter denna dag!

Ungdomsromaner

”Dystopimani, kärlek och lycka.” ”Idyllfobi”. Med dessa nyckelord ville Ulla Forsén och Jan Hansson beskriva framträdande drag i dagens ungdomslitteratur. Den kartläggning av denna som följde anknöt till dessa begrepp.

Ungdomsboksförfattarna Katarina von Bredow, Ylva Karlsson (ung debutant med boken *Tova*) och Per Nilsson beredde oss stort nöje när de under eftermiddagspasset berättade om sina författarskap och läste ur sina böcker.

Modern nordisk skönlitteratur

En dag späckad med författarnamn och titlar av idel nordiska författare. Kristinn Jóhannesson, knuten till Institutionen för nordiska språk i Göteborg, presenterade den isländska litteraturen, från Halldór Laxness och framåt. Som en röd tråd i denna litteratur går skrönan, berättarglädjen och absurdismen. Trots kaoset i många av de sentida romanerna finns ändå rötter tillbaka till den urgamla isländska historien.

Kring den danska och norska skönlitteraturen gjorde Ingemar Lemhagen en litteraturfilosofisk utläggning, som ut-

gick från en fantasieggande mindmap kring Hypertext - en generation av länkar. ”De tunna” - nydanande, måhända något svårtillgängliga ”punkromanerna” och ”De tjocka” - de episka romanerna.

Under rubriken *Från mörka fjärlar till svarta får* - finskt 90-tal delgav oss Heli Henriksson Vasara, tidigare ansvarig för litteratur på invandraspråken på Göteborgs stadsbibliotek, i rasande fart en informativ översikt av den moderna finska litteraturen.

Männens 90-tal, kvinnornas 90-tal

Dan Jönsson ansvarade i enlighet med sitt kön för ett försök till kartläggning av den manliga 90-talslitteraturen enligt följande.

Dystopi/cyberpunk

Stumhet, ondska, våld, främlingskap, avsaknad av orsak-verkan-förhållande är de dystopiska kännetecknen. Nikanor Teratologen blev den som gav en minst sagt omtumlande exempel på den nya dystopiska romanen i sin *Äldreomsorgen i övre Kågedalen* (1992) där han serverar våld utan värdering tillsammans med humor och satir. Carl-Göran Ekerwald har kallat honom en svensk Rabelais. Andra namn är Magnus Dahlström (till exempel *Hem* som handlar om barn som mördar – ett tema som inte är ovanligt i denna genre), Alexander Ahndoril, Per Hagman, Kristian Fredén. Den sistnämnde har för övrigt beskrivit människan i den dystopiska verkligheten som ”besudlad av oskuld”.

Samhällskritik

Men det finns även en annan strömning på 90-talet vilken strävar åt ett annat håll - samhällskritiken har tagit sig en populär form - ett väl känt exempel är Mankells böcker. Fredrik Ekelunds

böcker är också de en motpol till tidigare nämnda verk där våld skildras stumt.

Dokumentärromanen

90-talets dokumentärroman innehåller inslag av dokumentärt stoff men även av det ockulta.

Exempel på sådana halvdokumentära romaner är Ola Larsmos *Maroonberget* och Lars Jakobsons *Kanalbyggarnas barn*. Inom dokumentärromanen ryms även Steve Sem-Sandbergs *Theres*, en roman om Baader-Meinhofligan och Ulrike Meinhof.

Immi Lundin redovisade en ambitiös ”katalog” innehållande olika grupperingar av kvinnliga 90-talsförfattare. Även i kvinnornas 90-tal är orsak-verkanförhållandet upphävt. Läsaren måste själv ta ställning till det som sker i berättelsen.

Poesi - 2000-talets språk

Denna dag kändes som en *grande finale* i föreläsningsserien. Anna Hallberg, litteraturkritiker på *Göteborgs-Posten*, inledde dagen på Pusterviksteatern med en genomgång av 90-talets svenska lyrik. En nog så svår uppgift då den spretar åt många olika håll. Några kännetecken: prosaisk, rumslighet, naturlyrik, mikrofonen. Men hon gjorde det med den äran och vi fick kött på benen inför eftermiddagens lyrikuppläsningar av många unga författare. Johan Nordbeck, själv poet och litteraturkritiker, presenterade författarna vilka bland andra var Karin Bellman, Petter Lindgren, Jörgen Lind, Bob Hansson och Pamela Jaskoviak.

Sammanfattningsvis vill vi tacka för denna utmärkta fortbildningsserie, som verkligen givit mycket av både upplevelse och fackmässig substans. Vi ser gärna fram mot en fortsättning!

Ord i Väst i halvtid

»GUNNAR SÜDOW«

Det famösa och omtalade *Ord i Väst*-projektet; eller 18-västsvenska-författarpå-turné-i-ett-antal-västsvenska-pilotkommuner-projektet kan nu sägas vara i halvtid.

Ett stort antal besök och arrangemang är genomförda i skolor och på bibliotek i Bollebygd, Lysekil och i Ulricehamn.

De deltagande kommunerna från Mellansjöregionen har hittills vilat lite på hanen och börjar sina program nu under 2001.

Men premiären gick av stapeln redan i början av september 2000 då Ulricehamns skolor under tre dagar hade besök och verksamhet med tre *Ord i Väst*-författare, Britt Engdahl, Janne Carlsson och Johan Nordbeck som var i tre klasser i årskurs 4 - med ett omvittnat gott resultat

Den offentliga premiären ägde rum i Bollebygd några veckor senare med ett inte så välbesökt (cirka 15 personer) men givande möte med Åsa Lantz som talade mycket om research och om sina intentioner med sin omtalade roman *Splitta nota*.

I samband med detta hölls presskonferens om projektet där bl a FörfattarcentrumVästs ordförande Stig-Göran Gustafsson deltog.

Bollebygd hade därefter lyckade och uppskattade besök utav Bo Sigvard Nilsson, Jörgen Lind och Per Planhammar.

I Lysekil satsade man stort på en "Bokens dag" i mitten av oktober med Åke Edwardson, Anne-Marie Ljungberg och Per Planhammar. Med på dagen var också den lokalt knutna författarinnan

Ingegerd Johansson och fem lokala förlag ställde ut. Ett arrangemang som lockade cirka 125 besökare – en stor satsning som gick hem, med andra ord.

Vidare i Lysekil hade man på Gullmarsgymnasiet besök utav Malin Lindroth, som också var på grundskolan i Bollebygd – i spännande och laddade möten.

En poesidag blev det också i Lysekil på restaurang Skottegränd, med sopp-lunch och lyrikerna Helena Eriksson, Jörgen Lind och Ingela Strandberg. Det kom kanske inte så mycket folk men ett gott initiativ och ett bra exempel på hur man kan arbeta utåtriktat även i små kommuner.

Mycket folk var det däremot i Bollebygd då Britt Engdahl i november berättade kusliga historier för barn över nio år. Detta offentliga evenemang drog mer än 30 barn med föräldrar.

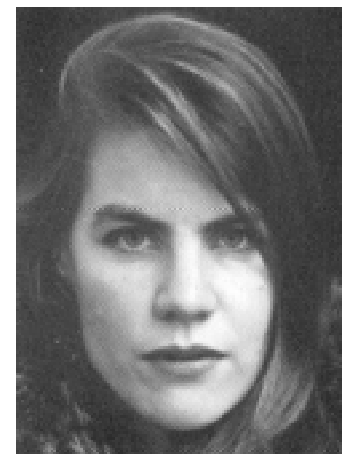

Foto: Tom Benson

Helena Eriksson

Avslutningsvis så här i halvtid skall skrivas att projektet har lyckats få mycket pressuppmärksamhet – i synnerhet Lysekil som har haft långa artiklar om varje besökande författare. De två presskonferenserna i Bollebygd och Lysekil skildrades också välvilligt av de tidningar som var med.

Och visst kanske det som arrangör känns tryggare att arbeta med skolor där man själv vet och kan reglera antalet åhörare – än de mer chansartade och tidskrävande offentliga evenemangen som inte alltid lockar så många som man vill. Men ett av projektets grundtankar är att kunna ge förutsättningar för att möten mellan författare och åhörare skall kunna äga rum på mindre orter i vår region.

Och därvidlag har projektet hittills varit mycket lyckat – som i stort.

Anmäl ditt bibliotek till **Biblioteks-SM** i Svenljunga 24 augusti 2001

Program:

17.00 Vi träffas på biblioteket

18.00 Avfärd till Moga fritidsområde

19.00 Biblioteks-SM 10 km i skogsterräng, därefter jacuzzi, simning, bastu

21.00 Supé med dans och prisutdelning, diplom till alla som fullföljt loppet

Övernattning kan ordnas.

PS Överraskning utlovas !!!

»JÖRGEN LIND«

Jag har haft förmånen att få vara en av de deltagande författarna i *Ord i Väst*-projektet och måste säga att de båda arrangemang jag deltagit i haft stor betydelse för mig som författare. Jag har gått vilse i Bollebygdbibliotekets Borgeslabyrinter, kombatterat med en lysekilsk jazzcombo, men framförallt mötts av en fantastisk entusiasm och generositet. Det har varit en berikande erfarenhet att få möta dessa eldsjälur som alltjämt anstränger sig att kulturbelägra landsbygden: sköna människor!

I Bollebygd var upplägget: presentation, uppläsning samt en liten skrivövning med publiken. Temat för skrivövningen var: "Återskapa ditt första minne i form av en text/dikt". Publiken fick sedan fem minuter på sig till en grovskiss. Sedan uppmanades de att under fem minuter arbeta med denna "grovtext" (stryka/lägga till/ljuga). Efter denna första bearbetning fick de ytterligare fem minuter till att finslipa texten. På femton minuter skapades sålunda en litterär text som sedan skulle läsas upp för de övriga. Och alla skrev! Även de som aldrig skrivit någonting tidigare. Och själva förbluffade fann de det sedan helt naturligt att läsa upp sina texter för varandra. Resultatet var häpnadsväckande, i många fall rent lysande. Avsikten med övningen var att i koncentrerad form visa på undertecknads arbetsprocess. Alltså: den färdiga texten som ett resultat av hårt arbete. Det finns så många vanföreställningar om diktskrivande (exempelvis poeten som över

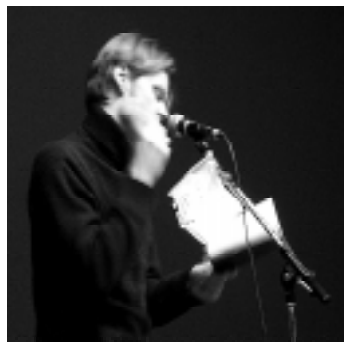

Foto: Rune Lindström

Jörgen Lind på Skövde stadsbibliotek den 25 januari 2001

en flaska vin nattetid sitter och väntar in ett genialt uppslag, a touch of God) när sanningen ofta är mycket mer jordnära: den färdiga texten som ett resultat av otaliga bearbetningar och utkast, och inspirationen som en frukt av denna möda. Dikt är sannerligen märkvärdigt, men inte nödvändigtvis exklusivt.

I Lysekil läste jag tillsammans med Helena Eriksson. Och sålunda uppstod ett möte, inte bara mellan publik och författare, utan också mellan två poeter med relativt olikartade litterära temperament. Att våra uppläsningar sedan avlöstes i omgångar av en synnerligen kompetent jazztrio gjorde inte saken sämre. Det är bl a detta som gör ett projekt av *Ord i Västs* karaktär så väsentligt: här möter inte bara författarna (många gånger okända) en publik, utan också varandra. Att man sedan också får komma ut och bevittna det fantastiska kulturarbete som utförs i landsort gör inte saken sämre. Jag är djupt tacksam och hoppas på en långlivad fortsättning på detta projekt.

Red anm

under titeln *Poetry is King* kunde publiken på Skövde stadsbibliotek uppleva ett litterärt möte mellan Jörgen Lind och Pär Hansson samt dans av Martin Crommert.

»EWA KOLLBERG«

Läs rörelsen

Det pågår två nationella läsfrämjandekampanjer. Läs rörelsen som vill fästa uppmärksamheten på att 75% av svenskarna läser mycket bra medan 25% av svenskarna saknar den läs- och skrivförmåga som krävs när man går ut grundskolan. Föräldrars högläsning för barn 3 – 8 år har under femton år sjunkit från 34 minuter per dag till 15 minuter per dag. För korttidsutbildade föräldrar har det sjunkit betydligt mer. I den omdiskuterade annonskampanjen *Va?! – ge dina barn ett språk, Amen fatta rå! – ge dina barn ett språk, Fan, Fan, Fan – ge dina barn ett språk!* ville man vara provokativ för att få igång debatt. Med reklamen vill man peka på hur svårt det kan vara att kommunicera om man inte har ett språk. Den yttersta konsekvensen av att inte ha ett språk är våldet – för där orden tar slut tar nävarna vid ...

Läs rörelsen drivs som en ideell förening där Bengt Westerberg är ordförande och Elisabet Reslegård kampanjledare. Läs rörelsens idégivare är Kerstin Lööv och till Läs rörelsen är knutet ett Läsråd med mångsidig erfarenhet av läsning. Läs rörelsen har också ett stort antal budbärare - människor från olika grupper i samhället med "läsglöd" - som brinner för läsning och läsningens betydelse. Adress till webbplatsen är www.lasrorelsen.nu

Läs rörelsen genomförs med mängder av samarbetspartner, från stora företag till barnavårdscentraler, från fackliga organisationer till idrottsklubbar och vänder sig till alla åldrar. Man ser språket - att kunna använda sig av det talade och det skrivna språket - som en av förutsättningarna för demokratin och vill lyfta fram den läsning som ger sammanhang och fyller människors inre med bilder, associationer och lust.

Under fyra veckor i januari och februari serverades 1,2 miljoner barn- och ungdomsböcker på 225 McDonald's-restauranger i Sverige. Satsningen är ett samarbete mellan Läs rörelsen, Munkedals AB, Svenska McDonald's, flera bokförlag, författare och illustratörer.

LÄS I VÄST!

Regionbiblioteket knyter samman

Läs rörelsen och *Läs 2000*

Skriv- och berättarfestivalen är ett av Läs rörelsens största projekt och vänder sig till årskurs 4. Både elever, lärare och föräldrar kommer att engageras i de skolor som deltar. Barnen skall lockas att skriva och berätta genom olika övningar. Svenskämnet är grunden för arbetet men även musik, bild och slöjd liksom integrerad fritidsverksamhet kan vara med i projektet. En "road show", vecka 17 till 19, med bland annat författare och improvisationsteater kommer att, genom lottning, besöka ett par skolor i varje län.

Webbplatsen www.skrivochberatta.nu ger råd och tips. Festivalen avslutas med att fjärdeklassare runt om i landet under vecka 17 arrangerar en festival för de yngre barnen.

Läs 2000

Läs 2000, som egentligen började redan 1999, är inte i samma mening en kampanj som är tänkt att pågå under en begränsad tid, utan en strävan att knyta samman läsfrämjare över hela landet för att sprida goda idéer. Idén kommer från Lennart Helsing och projektledare är litteraturpedagog Inger Norberg vid Barnboksinstitutet, SBI. Målet är ett hållbart nationellt nätverk där barnbibliotekarier, forskollärare och lärare från alla kommuner i Sverige delar med sig av lyckade satsningar och också förmedlar inspiration om bra basverksamhet.

Över nätet kan idéer utbytas och information om läslustverksamhet finns utlagd på Barnboksinstitutets webbplats www.sbi.kb.se/las2000

Läs i Väst

Regionbiblioteket vill nu smälta sam-

man de två rörelserna för att tillsammans med kommunbiblioteken i Västra Götaland söka nya vägar för lässtimulerande insatser för alla åldrar. Vi vill även med Läs i Väst, tillsammans med regionens bibliotek och i samarbete med andra aktörer, initiera och genomföra mindre och större regionala läsfrämjande projekt under 2001. Därför har vi formerat en idégrupp som kommer att spåna vidare.

Vi kommer på vår webbplats www.bibl.vgregion.se under *Läs i Väst* och *Pågående projekt* att lägga ut information om de inspirerande basverksamheter och projekt för barn och vuxna som redan finns i regionen som rör läsning. En genomtänkt metodik kan med fördel användas för olika målgrupper och vi behöver inspirera varandra över gränserna. Den som vill veta mer kan lätt ta kontakt för vidare utbyte med respektive bibliotek.

På Läs i Väst-sidan har vi öppnat *Läsvårt!?*, en plats för utbyte av boktips. Även biblioteksfolk behöver få sin läslust uppdaterad. Vår förhoppning är att den som spontant känner för att förmedla en läsoplevelse på 10-15 rader, till kollegor, lätt och okonstlat ska kunna göra så. De flesta förslagen som inkommit avser de positiva läsoplevelsorna men det är fullt tillåtet att komma med mindre positiva och förstås också avvikande uppfattningar!

Det finns många sätt att inspireras till läsning och det allra bästa är för många i det personliga mötet. Men det finns mängder av sidor på Internet som också förmedlar boktips. Under *Länkar* finns det några förslag – den listan kan som ni vet göras mycket lång!

Det finns också möjlighet att komma

**Boka 11-12 maj till
Norsk-Svensk bokfest
i
Strömstad**

vi reder ut begreppen

Läs i Väst - Regionbibliotekets verksamhet för läsfrämjande i samarbete med kommunbiblioteken i regionen; verksamheten berör både vuxna och barn- och ungdomsläsare

Ord i Väst - turné i regionen med 18 västsvenska författare 2000-2001; arrangeras av Regionbiblioteket i samarbete med Författarcentrum Väst, och ett antal kommuner i regionen

Skönlitteratur 2001 - Regionbibliotekets skönlitterära fortbildningsserie under år 2001

Unga ord i Väst - Regionbibliotekets monter på Bok & Bibliotek 2001; *Framsidan* återkommer med information

Läsrörelsen - nationell kampanj med läsfrämjande åtgärder

Läs 2000 - nationellt projekt för att bygga upp ett nätverk av "läsfrämjare" inom olika yrkeskategorier

På Regionbibliotekets webbplats hittar du Läs i Väst:

Kom och Tyck! - här kan du komma med idéer, synpunkter och förslag när det gäller läsning

Länkar - här finns direktkontakt med nyttiga webbadresser

Läsvärt!? - här kan du skriva recensioner och utbyta boktips, positiva och negativa

med förslag, idéer och synpunkter kring läsning under *Kom och Tyck!*? Denna sida fanns även tidigare men har inte präglats av någon febril aktivitet. Varför höjer vi biblioteksfolk inte våra röster? Varför skriver vi så lite insändare i dagspressen? Kanske är schablonbilden av en tyst, böjd och tåligt sammanbiten yrkeskår alldeles sann? Fast det finns bevisligen några undantag – gör ett besök på sidan och kasta er in i debatten ...

Följande är sagt av Bo Strömstedt vid invigningen av Läsrörelsen på Bok & Bibliotek i september 2000:

Läsrörelsen säger inte: du måste läsa. Läsrörelsen säger: du får läsa, det är en gåva. Läsrörelsen säger: det samhälle som berövar barn och vuxna möjligheten att läsa är ett samhälle som snart får andnöd. Demokratin, när den är som bäst, är ett yr väder en aprilafion.

Kontaktpersoner på Regionbiblioteket för Läs i Väst är:

Ewa Kollberg

ewa.kollberg@vregion.se

Gunnar Súdow

gunnar.sudow@vregion.se

Skönlitteratur 2001 – äventyret fortsätter

»GUNNAR SÚDOW«

Efter tio genomförda utbildningsomgångar av *Skönlitteratur 2000* så kunde vi inte sluta. Utan istället planerar vi att genomföra sex nya omgångar under året med start nu i februari. Datum och platser finns redan utsatta på kalendariet på Regionbibliotekets webbplats.

Och att märka - redan 19 mars på Göteborgs stadsbibliotek är det en bonusföreläsning med den världsbekände och erkände författaren och litteraturpedagogen Aidan Chambers - missa inte den.

Redan dagen efter så är det dags för omgång 2 i *Skönlitteratur 2001* - och den tar upp genrer som Fantasy, Science Fiction, Utopier och Dystopier.

Den tredje omgången skall handla om litteratur utanför vårt europeiska och västerländska perspektiv - det handlar faktiskt om *halva världens litteratur*.

Omgång 4 är tänkt att ta upp engelskspråkig samtidslitteratur med tonvikt på England och Nordamerika men också tänkt att ge utblickar till australiensisk och nya zeeländsk litteratur.

Likaså den femte omgången behandlar olika språkområden - det franska och spanska.

Och som avslutning tar vi sent i höst upp tysk, holländsk, belgisk och schweizisk samtidslitteratur.

Som sagt det skönlitterära äventyret fortsätter - välkomna att följa det!

Boksamtalet - ett mentalt distributionsstöd

»IMMI LUNDIN«

Just nu håller jag på att läsa en så intressant bok. En liten tunn roman om kärlek och skuld skriven av en kvinna, om män. Inte i upplysande utan snarare i existentiellt ärende. Elegant, kylig och fascinerande.

En bekant rekommenderade den när vi kom att tala om kvinnliga femtiotal-författare. Då hade jag aldrig hört talas om *Gammal mästare* av Gulli Lundström, även om jag stött på författarnamnet några gånger och undrat vem hon var, vart hon tog vägen. Hon nämns bl a som ung lovande lyriker i Birger Christoffersons *Den nya parnassen*.

Den parnass Christofferson syftar på var ny 1956. Gulli Lundströms roman, hennes enda för övrigt, kom ut 1959 och förmodligen finns det inte många exemplar kvar numera.

Denna tämligen poänglösa historia berättar jag för dess dolda poängs skull: *även om böcker finns kvar finns de ändå inte - i en annan bemärkelse - om vi inte pratar med varandra om dem. Gör dem känslomässigt kända för varandra.*

När det talas om distributionsstöd talas det sällan om mentalt distributionsstöd, om alla de faktorer som, utöver fysisk närvaro och kunskap, ska till för att en bok ska bli distribuerad ända fram till läsaren. Alltså verkligen läst, insläppt att verka i läsarens medvetande. Vi borde tala mera om det, om de resurser, mänskliga och andra, som krävs för att skapa och sprida äkta lust att läsa. Det låter kanske högravande? Det är av någon anledning svårt att tala om läsningens

nytta och nöje utan att hamna i retoriska vändningar, det vet vi dessa läsrörelsetider. Jag vet inte vad det beror på, men i grund och botten är det ju enkelt: böcker blir bättre, eller rättare sagt, vår upplevelse av dem blir rikare och mera sammansatt om vi får tillfälle att jämföra och dela den, att prata med andra om vad vi läst och tänkt. Om vi får diskutera, får medhåll och mothugg och nya infallsvinklar. Vi blir alla mera motiverade att läsa, det är jag övertygad om, om vår läsning ingår i ett sådant, mänskligt sammanhang.

Samtalet som distributionsform är förstas viktigt för nyare böcker också. Nyss råkade jag glädja en flicka, som jobbat som lärare i Angered, genom att nämna att det för några år sedan kom ut en roman, skriven av en annan lärare, som handlar just om sådana problem som hon kommit i kontakt med: Inge-Mar Johanssons *Man vill bli älskad* från 1997.

Det är inget märkligt med det. Sådant sker hela tiden, inte bara vid informationsdisken. Vi tipsar varandra om bra och intressanta böcker likaväl som om bra filmer, trevliga krogar, användbara matrecept, bra sajter på nätet och allt möjligt annat. Vi gör det utan att fundera över det, av självklar lust att dela med oss av upplevelser och kunskaper vi tror kan vara till nytta och glädje även för andra. Det är ett slags vardaglig generositet vi inte reflekterar särskilt mycket över. Vi borde kanske göra det.

För några år sedan berättade Inger

Ulfstedt-Fjellsson om ett projekt hon och några kollegor drivit, som just gick ut på att systematisera den här typen av bokinformation kollegor emellan. Rubriken på hennes artikel var *Det goda boksamtalet* (*Framsidan* 1999:2). Projektet innebar att några bibliotekarier av purt intresse läste in sig på nyutkommen litteratur och sedan åkte runt och berättade på ett informativt och personligt sätt om det de läst på andra bibliotek. Enkelt och tämligen genialt. Inte bara för att alla inte hinner läsa allt. Utan just för det där med samtalet. Den levande förmedlingen. Att möta en bok genom någon annans engagemang är en annan upplevelse än att bara sakligt få veta att den finns.

Under snart trettio år som kritiker har jag funderat på hur den upplevelsen ska förmedlas levande via tidningssidan. Sedan jag arbetade några år på bibliotek på 80-talet har jag funderat minst lika mycket över hur den kan förmedlas via biblioteket. Bokuppsättning under öppetid, säger realistiskt sinnade bibliotekarier. Det är lätt att inleda samtal så. Det blir spontant och naturligt. Det är också enkelt och tämligen genialt.

Men det är klart. Det blir kanske inte så många böcker uppsatta. Om man lyckas med samtalandet. Möjligen flera böcker utlånande. Just på grund av den mänskliga kontakten, som måste få tid och resurser, den också, som på något sätt måste få ingå i arbetsschemat, räknas som en verkligt viktig del av biblioteksarbetet.

Tranemo bokpratrar

»INGER STARK«

Min poäng är att biblioteken kan och måste profilera sin kompetens ännu mera längs den här linjen. Ingen kulturinstitution är så vitt förgrenad, så öppen och gratis. Ingen kulturinstitution är mera förankrad i vardagsverkligheten och finns så nära till hands för så många. Det är i den miljön, människor emellan, i olika former av samtal, planerade och spontana, som allt det där som finns mellan pärmarna kan få liv och bli till verklig nytta. Vare sig det är skrivet före eller efter 1959. Vare sig det handlar om ungdomsverklighet i Angered på 90-talet eller mera avlägsna, exotiska, fantastiska, subtila eller råbarkade saker.

Förutsättningen är bara att vi reflekterar över detta. Letar upp alla realistiska metoder att utveckla det goda boksamtalen, alla vardagliga möjligheter att bedriva det. Att vi inser att det, i alla former, är bibliotekets stora möjlighet att hålla liv i litteraturen, att visa dess fantastiska förmåga att hålla liv i livet.

Eller hur man nu ska uttrycka det där alldeles speciella som läsningen ger. Det där som är drömmen och drivkraften både i läsandet och i alla goda boksamtal. Det där som, lyckligtvis, alltid förblir något att sträva efter, att försöka finna nya, levande, ungefärliga ord för: litteraturens hemliga kraft.

Red anm

Immi Lundin är kritiker och doktorand i Lund, med speciellt intresse för mentalt distributionsstöd.

Hur ofta möter vi inte låntagare, som kommenterar böcker som han eller hon har läst? Vi ser det som något helt naturligt och vanligt i vårt arbete. Vi är så upptagna av vårt ordinarie biblioteksarbete att vi inte ser att dessa försök till "bokprat", är ett uttryck för ett behov av att få tala om vad man har läst. Man har läst och reagerat och inte haft någon att diskutera sin upplevelse med. Många som läser böcker känner ingen annan som läser, och därför känner de sig ofta ensamma och lite udda i sitt läsande. Man går till biblioteket och hoppas där möta någon, som kan tillgodose behovet av att bokprata.

Att läsa är något man gör på egen hand. Andra former av kulturupplevelser, t ex gå på bio eller teater, se en konstutställning, lyssna på musik, gör man ofta tillsammans med någon man känner, och har då också någon att diskutera med.

Hos oss på biblioteket i Tranemo har vi därför tagit initiativet till att starta en första läsecirkel. Gruppen består av nio kvinnor i åldern 16 - 85 år. Fyra böcker är det tänkt att vi ska läsa och träffas lika många gånger under våren.

Samtidigt med denna läsecirkel startar vi en parallell cirkel bland bibliotekspersonalen.

Samma litteratur och samma antal gånger. Hela personalen, vi är elva, kommer att delta. Träffarna äger rum på personalmötestid, men läsandet sker på fritiden. Målet, förutom att det förhoppningsvis blir lustfyllt, är att vi ska bli bättre på att möta låntagarnas behov av att samtala om böcker och läsa.

Tranemo är en del av Regionbibliotekets projekt *Läs i Väst*, och genom projektet får vi möjlighet att dels ha att författarbesök och dels en föreläsning av journalisten och litteraturvetaren Immi Lundin.

Vår förhoppning är att läsecirkelarna ska sprida sig och bli fler, och att med bibliotekspersonalens kunskaper om låntagarna och deras läsning, kunna hjälpa till att bilda grupper, som på egen hand träffas i biblioteket, såväl på huvudbiblioteket som på filialerna.

Skönlitteratur för barn och ungdom ...

på gång i Partille ...

eller lite om hur man får andra att göra arbetet ...

»EVA BÜNGER«

Lätt att driva projekt i Partille!

Sedan slutet av 60-talet har folkbiblioteken och skolorna i kommunen haft ett tätt samarbete.

De tre folkbiblioteken är också skolbibliotek, alla ”rena” skolbibliotek köper på olika sätt tjänster från folkbiblioteket. Huvudbiblioteket är också gymnasiebibliotek.

Endast två av de elva grundskolorna har ännu inte anslutit sig till folkbibliotekets datasystem, Btj:s BOOK-IT.

Samarbetet med förskolor, dagbarnvårdare och BVC har också en lång tradition.

Kommunen har också sedan 15 år tillbaka en av landets kanske mest aktiva bokhandlare i Partille bokhandel. De har bl a enorma läsecirklar (också för barn- och ungdom), litterära program, litterära resor, författarbesök, stipendier m m.

Kommunen är dessutom ytmässigt väldigt liten – minst i regionen, med sin areal på 57 km², tätbefolkad med en befolkning på 33 000 personer. Det finns ca 7 000 barn mellan 0-15 år. ... med andra ord förutsättningarna för att driva läsprojekt är de bästa.

Chambers i Jonsered

När det integrerade biblioteket försvann i det lilla samhället Jonsered våren -99 beslöt Jonseredsskolan att på olika sätt försöka utveckla ett eget skolbibliotek. Skolan är en låg- och mellanstadieskola med ca 150 elever. Man ville också satsa extra energi på att stimulera elevernas läsande av skönlitteratur.

De skolbibliotekarietimmarna skolan köper av folkbiblioteket innehas av undertecknad.

Under vårterminen 2000 fick skolan projektpengar från Statens kulturråd för läsförmedlande arbete. Projektet innehöll en studiecirkel för personalen där vi utifrån Aidan Chambers bok *Böcker inom oss – om boksamtal* träffades tre kvällar och tränade på just boksamtal. Dessutom ordnade vi två studiedagar. En kväll med Per Gustavsson från Ljungby där vi arbetade med det egna berättandet och en dag med Rigmor Lindö som visade på olika sätt att arbeta med sagor i barngrupper. Då en av skolans lärare via en kurs på Lärarhögskolan kommit i kontakt med Jan Nilsson och hans metoder att arbeta med tema utifrån skönlitteratur – bjöd vi in honom att avsluta vårterminen med en heldag kring just detta.

Under vårterminen fick barnen träffa Per Gustavsson då han berättade sina otroliga Smålandsskröner och de fick också se en teaterföreställning byggd på nordisk saga och mytologi. Alla klasser arbetade under våren med sagor.

Under höstterminen har man på mellanstadiet arbetat temainriktat med avstamp i att alla barn läst samma skönlitterära bok och samtalat om denna. Höstens tema var demokrati/diktatur vilket inleddes med att alla barnen läste och pratade om *Järnmannen* av Ted Hughes. Vårens stora tema blir vänskap och vi håller just nu på att försöka välja den gemensamma boken.

Vi ser naturligtvis med stor förväntan fram mot den 20 mars – då Aidan Chambers i egen hög person kommer till Partille.

Hela Sävedalen läser ...

Under läsåret 1999/2000 bildades en ”språkutvecklingsgrupp” med pedagoger

från förskola till högstadium, plus en rektor. De bjöd inledningsvis in mig och en kollega för att berätta om bibliotekets resurser. Vi ombads att delta i gruppen och vi kunde naturligtvis inte tacka nej. Pedagogerna kommer från två angränsande skolor i Sävedalen. Under året har man besökt varandras arbetsplatser och diskuterat hur man arbetar med språket. Man har läst en hel del litteratur om språkutveckling, barn- och ungdomslitteratur, samt gått på många föreläsningar.

Gruppen skulle endast arbeta tillsammans under ett läsår – men alla ville fortsätta – även om det hela sker på fritid.

I vår kommer deltagarna i gruppen att vara inspiratörer i ett stort läsprojekt som kommer att beröra cirka 2 000 elever på tre skolor; *Hela Sävedalen läser*, en läsvecka som naturligtvis kommer att se olika ut på de olika skolorna.

Bibliotekets roll blir att tömma sina bokhyllor, att dränka skolorna i böcker och bokpresentationer, delta på föräldramöten och personalkonferenser.

Läsveckan kommer lägligt veckan efter att Aidan Chambers har varit på besök. Så många lärare som det är möjligt att lösgöra från de inblandade skolorna kommer på föreläsningarna.

Rektorerna är hotade - om de inte skickar många lärare - så får de inga böcker eller bokprat ... till Läsveckan!

Att tro att man kan på ett verkningsfullt sätt kunna stimulera 7 000 barn i en liten kommun till ökad läsning av skönlitteratur kan bränna ut den friskaste barnbibliotekarie ... Det räcker inte heller att försöka entusiasmera resten av bibliotekspersonalen ... antingen får man sänka sin ambitionsnivå eller så hitta **massor** av ”viktiga” vuxna – som kan göra ”jobbet”.

Arbetsplatsbibliotek som **Läsrörelse** i **Grästorp**

»KARIN LYBERG«

Det hela hade sin upprinnelse en vårdag förra året, då hela bibliotekspersonalen hade samlats för att diskutera bibliotekets målsättning, och vad vi gör för att förverkliga den. I målsättningen står det bl a att *biblioteket ska stimulera människor att söka kunskap, information och kulturupplevelser och arbeta målmedvetet för att nå ut med verksamheten till allt flera.*

Det var i detta sammanhang som tanken föddes på ett försöksprojekt med arbetsplatsbibliotek ... Projektet skulle i första hand inrikta sig på personal anställd inom Grästorps kommun, och utvärderas efter ett år.

Vi började skissa på detta, välja ut lämpliga arbetsplatser m m ... lite längre fram på västkanten dök det upp ett nytt fenomen på vår grästopianska himmel: Läsrörelsen! Läsrörelsens intentioner är också att stimulera till läsning och nå ut till människor med litteratur. Vi beslöt snabbt att slå ihop påsarna! Vi utökade antalet "arbetsplatsbibliotek" till bl a andra träffpunkter så att de även kom att omfatta allmänheten. Vi frågade bl a Lunnevidadet, som har en liten kiosk med servering, Smultronstället- ett gruppboende, servicehuset Åsevi, Konditori Domherren, samt Systembolaget. Samtliga tackade ja, utom Systembolaget.

Sedan följde en hektisk tid då jag var ute och presenterade verksamheten för personalgrupper, sökte bokombud m m. Jag köpte in boksnurror och populära titlar, t ex Jan Guillous *Tempelriddaren* för att inte få för många kollisioner med

huvudbibliotekets bokbestånd. Viss tankemöda fick läggas ned på rutiner kring cirkulation i och med att allmänheten även kunde lämna tillbaka böcker på huvudbiblioteket ...

I december ställdes de första boksnurrorna ut på Lunnevi, Smultronstället och Åsevi. Konditori Domherren ville vänta tills efter Jul, och snurran kom att ställas ut i början av februari. Till varje boksnuorra skickade vi med en pärm, där låntagaren själv kunde anteckna vilka böcker hon/han lånat. Vi skickade också med en förslagslåda där låntagaren kan lämna förslag på böcker som ska finnas på boksnurran alternativt vill låna själv.

Hur har det gått? I dagsläget är det lite för tidigt att säga någonting bestämt. På Åsevi har det fallit väldigt väl ut, på Smultronstället och Lunnevi är det lite trevande och man får lägga kraft på att marknadsföra samt att vara lyhörd för vad som efterfrågas. På konditori Domherren har man varit mycket positiv till projektet och menat att de har en blandad kundkrets, och att flera av dem säkert skulle vara intresserade av att bläddra i en bok eller tidskrift tillsammans med en kopp kaffe!

Jag får väl återkomma till *Framsidan* lite längre fram ...

**Regionbibliotek Västra Götaland på
mässan för funktionshindrade och
äldre Göteborg 13-15 mars 2001. Vi
finns i monster D04:33. Fribiljetter
kan man få genom Kerstin Wockatz
tfn 0706-37 97 84.**

Mornington Hotell

Hotell i Stockholm satsar på böcker

Chefen på Mornington Hotell på Nybrogatan, Ola Persson, har valt ut cirka femtusen böcker som finns tillhands för att locka gäster. Du är även välkommen att slå dig ned för en stunds avkoppling trots att du inte skall bo över natt. Man satsar även på tidskrifter och spel i en fax- och datorfri miljö; adressen är Nybrogatan nr 53.

Utländsk press

I DN den 3 januari kunde man läsa att det blir alltmer svårt att få tag i utländsk dagspress i våra kiosker. De ansvariga på Interpress säger att det beror på vikande efterfrågan och den nya tekniken som gör att man kan gå in på tidningarnas webbplatser och få en färsk, uppdaterad version. Lösningen kan heta "print on demand", vilket skulle innebära att återförsäljarna själva kan skriva ut tidningen. Man kan fråga sig vad det innebär för det fria ordet om även biblioteken drar ned på inköp av denna kategori?

Marika Andrae

som är forskare vid Litteraturvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet, har disputerat på en avhandling som heter *Rött eller grönt? : flicka blir kvinna och pojke blir man i B Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944*. Avhandlingen tar upp flickors och pojkars förhållningssätt till de ideal som förekommer i ungdomsböckerna samt hur man påverkas av text i exempelvis könsrollsfrågor. Svenska barnboksinstitutet har givit ut avhandlingen i sin skriftserie och där har den nummer 73.

Utställning i Uddevalla

I Uddevalla är det full rulle på programverksamheten. Ett exempel är den utställning, signerad Ulf G Eriksson, tidigare journalist på Arbetet, och Rastislav Vilim, arkitekt och konstnär, som vill väcka debatt om regionalisering. I samband med att man öppnade utställningen hölls en debatt med bl a regionrådet Kent Johansson. Tag kontakt med Ulf G Eriksson om intresse finns att visa utställningen, 0522-326 00 och 0522-169 33. Ansvarig för programverksamheten på biblioteket i Uddevalla är Anne-Marie Wiberg, tfn 0522-965 15.

Glöm inte

Boken i örat

ett nytt radioprogram om böcker och läsning för barn mellan 11-14 år. Sändningstiden är söndagar 7.30 med repris kl 18.30 i P1; se vidare på www.sr.se

Jubileum i Partille

Eldsjälarna i Partille Bokhandel, Gunilla Ericsson och Margareta von Geijer, beslutade sig, inför bokhandelns 15 års-jubileum, att skriva en bok om sin ögonsten. Boken heter *Partille bokhandel 15 år*; ISBN 91-970901-1-5. I programverksamheten för våren satsar man på den isländska litteraturen.

Kort och Gott

»KERSTIN LORENTZ«

Sommaren i Arns fotspår?

Jan Guillous böcker om Arn ger ständigt upphov till nya idéer när det gäller evenemang. I sommar satsar både Varas och Hellidens (Tidaholm) folkhögskolor på veckolånga kurser i medeltidshistoria. För Vara folkhögskolas del är det vecka 24 som är inbokad för kursen. Temat är folkliv, kyrkoliv, utveckling och förutom föreläsningar erbjuds man också ett flertal turer till de platser i böckerna som handlingen kretsar kring. Kursen ges i samarbete med Västergötlands museum i Skara.

Kontaktman i Vara är Claes Eriksson, 0512-579 70.

Vecka 32 (6-10 augusti) är den vecka då Hellidens folkhögskola drar igång sin kurs som har undertiteln *En kurs om Västergötland*. Den har samma utgångspunkt som den i Vara men tar även upp yngre historia samt natur och kultur och som presentationen säger: *kursen ger mest utbyte för dig som inte bor i Västergötland*. I kursen ingår även turer i landskapet. Kontakt på Helliden är Lena E Elmquist, 0502-178 00.

Se även i folkhögskolornas kurskatalog för sommaren, som är på gång!

Varg i Vedum

- krönika februari 2000

I dagarna är det ett år sedan Göran Tunström avled. Det var den 5 februari 2000. Han skrev varje månad en krönika i *Dagens arbete*.

Får vi presentera herr Tunström som Västgötaförfattare!

Foto: Bengt av Geijerstam

Göran Tunström

»GÖRAN TUNSTRÖM«

Regnet piskade mot asfalten. De få ljusen från bensinstationen blänkte i nattmörkret. Kommissarie Varg, Bertil Varg, var på hemväg från den sista arbetsdagen före semestern. Varg var utbränd. Det gångna årets arbete hade varit deprimerande, ingenting som skulle kunnat få den gamle spanarens adrenalin att stiga, hade inträffat: inte ett rån, inte ett mord, inte ens ett indraget körkort hade han kunnat smycka sina rapporter med. Vedum var helt enkelt en alltför hederlig ort för en man med hans förflutna, van som han var att under ett tidigare liv tampas med det samhällets botten-skikt som huserade i Borås och Ulricehamn. Varg var helt enkelt utbränd av att inte göra något alls. Väntan på stationen, den tysta telefonen, den tigande sekreteraren, fröken Bitterström. Vedum var sannerligen en förvisningsort för en kapacitet som Varg.

Han kastade en blick bort mot den öde bensinstationen, regnet öste ner och väderreporterna för morgondagen var inte lovande, men Varg var förberedd: nya regnkläder, nya stövlar, en ny kikare. Efter en serie av dåliga somrar var han nu fast besluten att avstå från både whisky och öl för att återigen somna över de observationer som skulle göra honom till medlem i ornitologiska fyrahundra-

klubben. Förra sommaren hade han - tack vare för mycket whisky - somnat och missat en ortolansparv, detta skulle inte ske igen. Han drog rockkragen tätare kring halsen och rundade Hamngatan, den mörka. Längre hade man i kommunalfullmäktige diskuterat möjligheterna till en lyktstolpe där: många äldre sade sig vara rädda att gå där om kvällarna.

Plötsligt hörde han en lågmäld röst inne från järnvägsparken. Strax bakom bensinstationen. Samtidigt kom en doft av sötsur sås mot honom. Varg kunde inte med kina-mat. Någon viskade därinne. Var det kinesiska? Eller japanska? Varg stannade. - Något storinternationellt, tänkte han. Sedan svartnade allt. En kula ändade Bertil Vargs föga framgångsrika liv.

Jäklar också! Här hade jag - under förra seklets dystra slut - planerat en polisserie i nio volymer. Inte tio, eftersom den tionde alltid verkade vara "lite trött". Något i stil med Beethovens symfonier hade jag tänkt. Och så hinner man knappt uppfinna honom förrän han är död. En polis skall aldrig stå med ryggen - eller var det magen fri som Bertil Varg i Vedum. Jag hade satsat hårt på honom. Mycket research, mycket glädje: Jag hade alltid velat börja en bok på just det sättet: "Regnet piskade mot asfalten." Sen

skulle man hålla sig till det klimatet genom hela boken, för att Varg då och då kunna titta upp mot himlen och sucka tungt: "Ingen förändring." Andra volymer hade jag tänkt inleda: "Gatorna låg öde". Den tredje: "Man fann liket klockan 14.03."

Varg skulle älska mjölkchoklad. En gång i varje kapitel skulle han ta sig en kopp. Chablis var ju upptaget av Hamilton, kaffet av Wallander i Ystad, whiskyn av Winther i Göteborg, det är mycket att ta hänsyn till när man satsar stort: 2000-talet skulle bli mitt! Gift, ogift? Carella i Ed McBains böcker hade en dövstum, men ack så pilsk hustru, 4,5 på thrillerns Richterskala. Kunde Varg vara transvestit? Men då jag siktar på 300 000 ex (cirka) per volym fick det falla. Men så går han alltså och stupar på första sidan, jag förstår inte hur Guillou och Mankell och Edvardsson och P D James, Patricia Cornwell och det övriga gänget bär sig åt. Det får nog bli en diktsamling istället, nu när jag har en så fin titel. Den kunde ju också - om jag ändrar till presens - börja så där: "Regnet piskar mot asfalten." Det är dessutom, detta årtusendes första vecka alldeles sant. Göran Tunström är författare.

Denna krönika är publicerad med tillstånd av Göran Tunströms dödsbo.

BAKSIDAN

TACK

Till alla vänner och kollegor, som med värme och generositet bidrog till att sätta guldkant på min sorti ur yrkeslivet!

Git Westman

Personalnytt

Ny bibliotekarie för barn och ungdom i Hjo är Helena Gericke som tidigare har arbetat i Gislaved och Salem.

Bibliotekschef i Bollebygd är Annica Pärlov.

Nya gymnasiebibliotekarier i Härryda (Hulebäcksgymnasiet) är Karin Brämberg och Olof Gardell. Vidare vikarierar Erik Jonsson för Eva Maria Flöög som i sin tur vikarierar för Louise Limberg på BHS.

Ny bibliotekarie på Karlsborgs bibliotek är Annika Ferm och på samma bibliotek är Kerstin Åseby-Pihlemark t f bibliotekschef.

Den 5 februari invigdes en läs- och skrivhörna (OpenMedia) på Uddevalla bibliotek. Ingrid Nelin är läs- och skrivtekniker.

Regionbiblioteket

har anställt Inger Malmström, Uddevalla, att till delar, vikariera för Malin Koldenius. Inger skall göra en kvalitetsmässig inventering av gymnasiebiblioteken i regionen och kommer att ha sitt arbetsrum i Vänersborg. Vidare har Regionbiblioteket anställt Eva Fred, Göteborg att vikariera till delar för Katarina Dorbell. Evas arbetsuppgifter inbegriper biblioteksverksamhet för barn och ungdom med särskilda behov samt invandrarbarn. Eva kommer att ha sin arbetsplats i Förlagshuset, Göteborg, tfn 031-13 10 71.

Barnprogrammet Bolibompa finns nu som tidning för barn 4-8 år.

Jubileum

Biblioteket i Kungälv deltar med allahanda evenemang under årets jubileum med titeln *Trekungamötet i Kungälv 1101-2001*.

Du! Hitta rytmen!

Sveriges Författarförbunds sektion för barn- och ungdomsböcker har delat ut pris för bästa barn/ungdomsboksdebut år 2000. Priset Slangbellan har tilldelats bröderna Daniel och Hampus Möller för boken *Du! Hitta rytmen*, utgiven av Bonnier Carlsen. Juryn har motiverat sitt val: *En nyskapande ungdomsbok som förenar hiphopens uttryck med den tidlösa konsten att berätta en historia*. Prissumman är 30 000 kronor. Om man vill ha kontakt med Daniel och Hampus går det bra genom Maria Johansson, Bonnier Carlsen förlag tfn 08-598 955 03 eller 0703-67 17 42.

Åmål digitaliserar sitt bildarkiv

Margareta Nilars som är kommunarkivarie i Åmål, kan meddela att man på allvar kommer att börja digitalisera sitt bildarkiv. Detta sedan Kulturrådet, Kulturnämnden i regionen och kommunen tillsammans satsat 550 000 kr. Pengarna skall gå till utrustning, material och löner. Tanken är att bygga upp en databas med bilder i olika tekniker från Åmåls olika epoker; en bit i ABM-pusslet i Åmål!

Antikvariat på nätet

Här några bra adresser för boksamlare och andra intresserade:
www.bokborsen.se
www.antikvariat.net
www.boknatet.com

Inköp på antikvariat är för övrigt något som biblioteken borde använda sig av i högre utsträckning än nu!

REDAX

»KERSTIN LORENTZ«

Välkommen till en ny årgång av *Framsidan*. Vi i redaktionen hoppas att du skall ha nytta av innehållet och att vi kan ge en och annan aha-upplevelse. Några nyheter kommer det att bli. Missa inte Bo Sigvard Nilsson som från och med nästa nummer kommer att skriva en "krönika".

Vi har kallat detta nummer för Skön litteratur, men skulle kunna, som Jörgen Lind skriver i sin artikel, lägga till sköna människor - en erkänsla till alla eldsjälur som bär upp kulturlivet på de mindre orterna. Vidare är detta nummer i stort sett en summering av den genomförda skönlitterära utbildning som Regionbiblioteket arrangerade förra året. Men under rubriken *Läs i Väst* stävar vi mot nya mål! Och en fortsatt utbildning blir det. Vi har också satt luppen på några läsprojekt i regionen, t ex vad som händer när en läsare möter en text - det skall Tranemo ta reda på!

Och kära läsare, kom gärna med tips och material. Det är alltid svårt att täcka allt när det gäller t ex personalnytt.

Ill: Elisabeth Erikson

Nytt datasystem

Stadsbiblioteket i Göteborg håller stängt v 15-16 för att sätta ett nytt datasystem, Millennium, i drift.

Redaktionen

Ansvarig utgivare: Lena Skoglund
Redaktör: Kerstin Lorentz
I redaktionen: Per Falk, Karin Semborg

Form: Johan Avedal, Annette Arvidsson
Omslagsbild: Ur Mats Svenssons bildsvit efter Gustaf Frödings dikt
En fattig munk från Skara ... med konor och gigare drog jag

Adresser: Regionbibliotek Västra Götaland
Göteborgsenheten, Box 5404
402 29 GÖTEBORG
Tfn 031-616500 Fax 031-616569
www.bibl.vgregion.se
kerstin.lorentz@skara.se

Webbadress:
E-post: